

УДК 614.2.07

ДЕЯКІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Трофименко С. І., лікар загальної практики-сімейний лікар

Томинець А. В., лікар загальної практики-сімейний лікар

Шекера О. Г., доктор медичних наук, доцент, магістр державного управління

Міжнародна громадська організація – Міжнародна асоціація «Здоров'я суспільства»

Резюме. У статті висвітлюється стан реформування охорони здоров'я України, зокрема, зосереджено увагу на проблемі фінансового забезпечення галузі та розглядаються основні заходи, які здійснюються державою для вирішення цієї проблеми.

Ключові слова: фінансового забезпечення, реформування охорони здоров'я.

Резюме. В статье освещается состояние реформирования здравоохранения Украины, в частности, сосредоточено внимание на проблеме финансового обеспечения отрасли и рассматриваются основные мероприятия, которые осуществляются государством для решения этой проблемы.

Ключевые слова: фінансового забезпечення, реформирования здравоохранения.

Summary. The paper focuses on the state of health care reform in Ukraine and on the problem of primary financial security in the process of reform and the main measures taken by the state to solve this problem.

Key words: financial security, healthcare reform

Вступ. Актуальність вивчення основних стратегії розвитку системи охорони здоров'я України обумовлена прискореною еволюцією сучасних цивілізаційних процесів як в містах, так і в сільській місцевості, які вимагають зміцнення здоров'я населення України, як загальнонаціонального завдання. Разом з тим, існуюча в нашій державі структура організації та управління охороною здоров'я недостатньо адаптована до сучасного господарського, економічного та правового стану розвитку України. Це у свою чергу негативно позначається на здоров'ї нації в цілому. Одними з найбільш проблемних і дискусійних питань суспільного життя країни є фінансові аспекти реформування охорони здоров'я, які об'єктивно спричиняли й продовжують спричиняти ускладнення в медичному обслуговуванні населення країни, що порушує конституційне право людини на охорону її здоров'я.

Зазначену проблему, яка на сьогодні стоїть дуже гостро, необхідно вирішувати нагально, при цьому пріоритетним напрямком державного політики у цій сфері має бути соціально-економічний захист медичних працівників. Основні зусилля держави необхідно спрямувати за наступними напрямками: адекватна оплата праці в системі охорони здоров'я; оптимальна система регулювання зайнятості; обов'язкове соціальне страхування медиків, у тому числі і професійної відповідальності; захист професійних, майнових, особистісних та інших прав медичних працівників.

Мета дослідження: обґрунтувати системні заходи медичного забезпечення населення на основі оптимізації систем фінансування та регулювання зростання потреб та видатків на медичну допомогу з урахуванням процесів реформування охорони здоров'я України. Основними завданнями дослідження є:

1) здійснити аналіз світового та вітчизняного досвіду щодо систем медичного забезпечення громадян та обґрунтувати подальші напрямки її розвитку в нових соціально-економічних умовах;

2) вивчити стан чинної нормативно-правової бази з фінансових аспектів державної політики реформування охорони здоров'я та медичного забезпечення громадян України;

3) встановити шляхи оптимізації фінансування системи охорони здоров'я та медичного забезпечення громадян України.

Матеріали та методи дослідження. У процесі дослідження використовуються методи семантичної оцінки наукових документів, прогнозування, спостереження, порівняння, системного аналізу.

Результати дослідження та висновки. Значні трансформаційні зміни у різноманітних аспектах фінансування галузі охорони здоров'я України очікуються, враховуючи те, що майбутня модель системи охорони здоров'я, по-перше, плануватиметься на принципах бюджетної і страхової медицини, що набуде особливу актуальність з введенням Закону України "Про фінансування охорони здоров'я та медичне страхування". По-друге, - на запровадженні економічно найефективнішої моделі первинної медичної допомоги (ПМД) на засадах сімейної медицини, яка є одним із пріоритетних напрямків реформи галузі охорони здоров'я України.

В основах законодавства України про охорону здоров'я проголошена можливість багатоканального фінансового забезпечення системи охорони здоров'я: за рахунок державного та місцевих бюджетів, фондів медичного страхування, благодійних фондів та інших не заборонених законодавством джерел.

При цьому система фінансування повинна: забезпечувати збалансованість обсягів фінансування і обсягів медичної допомоги, що надається; забезпечувати фінансуючій стороні можливість цілеспрямованого формування найбільш раціонального обсягу і структури надання медичної допомоги; стимулювати подолання фрагментарності системи охорони здоров'я; стимулювати зміцнення сектора амбулаторно-поліклінічної допомоги і підвищення ролі первинної медичної допомоги; мінімізувати адміністративні витрати фінансуючої сторони на оплату медичних послуг і оптимізувати пов'язані з цим контрольні функції; забезпечувати поєднання методів оплати різних видів медичної допомоги; забезпечувати накопичення управлінської інформації (в тому числі даних про реальну вартість окремих видів послуг) для запровадження ефективних моделей управління медичною установою.

Методи фінансування повинні симулювати виробників медичних послуг до виконання функцій по медичному обслуговуванню найкращим для пацієнтів способом в умовах раціонального використання фінансових ресурсів.

Згідно з рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), оптимальна система оплати послуг ПМД повинна також забезпечувати: фінансове покриття різних компонентів ПМД у рамках загальних витрат на національну охорону здоров'я; збалансування сполучених робіт з профілактики захворювань, лікування і реабілітації; чітку систему винагородження з врахуванням характеру навантаження і професійних заслуг; визначення відповідальності спеціаліста, що надає ПМД, і його підзвітності перед населенням; реагування на потреби громади, сім'ї й окремих осіб; сприяння тісному співробітництву між різними представниками медико-санітарних професій.

Україна отримала в спадщину від колишнього Радянського Союзу систему охорони здоров'я, історично засновану на моделі «Семашка» – високоцентралізовану систему, націлену на забезпечення загального доступу до безоплатної медичної допомоги, яка переважно фінансується з централізованого державного бюджету. Після набуття Україною незалежності ступінь централізації фінансування й управління охороною здоров'я істотно зменшився, хоча основні характеристики моделі «Семашка» збереглися дотепер.

Наслідком складної соціально-економічної ситуації в країні стало стримування зростання рівня потреб та видатків на медичне забезпечення населення. Слід відзначити, що традиційна практика дозволяє підійти до вирішення проблеми шляхом переходу до складання фіксованих бюджетів для системи охорони здоров'я або до її основних підсекторів, виходячи з поставлених цілей і економії ресурсів. Орієнтуючись на принципи, на яких будуються системи охорони здоров'я в країнах Європи, і з метою сприяння започаткуванню поступового переходу від командно-адміністративної моделі фінансування та управління охороною здоров'я до контрактної моделі фінансування та управління галуззю,

як більш ефективної та прозорої, орієнтованої на реальні потреби пацієнтів, рекомендується наступне:

1) забезпечити оптимізацію мережі державних і комунальних медичних закладів, приведення її у відповідність до реальних медичних потреб населення;

2) прискорити розробки та затвердити єдині державні тарифи на медичні послуги, що підлягають закупівлі за державні кошти в рамках державних гарантій забезпечення населення безоплатною медичною допомогою, а також єдиної уніфікованої методики оцінки вартості медичних послуг;

3) організувати підготовку сучасних управлінських кадрів, здатних забезпечити здійснення зазначених вище перетворень у системі охорони здоров'я та управління нею на всіх рівнях в нових умовах господарювання;

4) прискорити вирішення питання про розробку, затвердження й запровадження в практику уніфікованого державного класифікатора медичних послуг;

5) забезпечити постійне вдосконалення клінічних протоколів та стандартів якості медичних послуг, що надаються населенню, враховуючи необхідність використання при цьому принципів доказової медицини;

6) забезпечити збільшення коштів, які виділяються на охорону здоров'я, за рахунок перерозподілу витрат державного бюджету, диференційованого підвищення податків або запровадження нових внесків у системі соціального страхування;

7) забезпечити стримування витрат шляхом впливу на попит і пропозицію медичних послуг, а саме встановлення конкурентних відносин між виробниками послуг державного сектора, встановлення граничного рівня для загальних витрат або встановлення глобальних бюджетів для виробників послуг, контролю витрат на забезпечення людських ресурсів та на матеріальне забезпечення надання медичних послуг, впровадження більш ефективних систем надання медичних послуг в сфері первинної медико-санітарної допомоги, регулювання використання сучасних медичних технологій та ін.

Таким чином, запропонований комплекс заходів дозволить впроваджувати поступові позитивні зміни у системі медичного обслуговування, зробить процес цих змін реальним й незворотнім, дозволить регулювати зростання потреб та видатків на послуги з охорони здоров'я і повинен бути підтриманим органами державної влади та місцевого самоврядування, медичною громадськістю в інтересах здоров'я нинішнього та майбутніх поколінь українського суспільства.

Слід підкреслити, що в липні 2011 року Верховна Рада України ухвалила закон, який дав старт медичній реформі в Україні. Законом України № 8603 «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві» передбачено відпрацювання на базі пілотних регіонів основні підходи до реформування системи охорони здоров'я, у тому числі фінансові аспекти, їх моніторинг та оцінку для подальшого поширення на всю територію країни.

Література

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ // ВВР, 1993. - № 4. - С. 19.

2. Закон України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» від 07 липня 2011 р. № 3612-VI // ВВР, 2012 р., № 12, / № 12-13 / . - С. 552.

3. Вороненко Ю. В. Нормативно-правовое обеспечение семейной медицины в свете реформы здравоохранения Украины / Ю. В. Вороненко, О. Г. Шекера // Здоровье общества. – 2013. - № 1. - С. 15-22.

4. Лехан В. М. Організація роботи лікаря загальної практики (сімейного лікаря) / В. М. Лехан, А. В. Іпатов, Е. В. Борінко, Л. В. Крячкова, О. Л. Зюзков. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2002. - 370 с.